

EUROOPA KOHTU OTSUS

25. mai 1978*

[...]

EMÜ – Lepinguväline vastutus – Majanduspoliitilisi valikuid väljendav õigusnorm – Ühenduse vastutus – Tingimused – Nende puudumine (EMÜ asutamislepingu artikli 215 teine lõik ja nõukogu määrus (EMÜ) nr 563/76)

[...]

Liidetud kohtuasjades 83 ja 94/76, 4, 15 ja 40/77,

ettevõtte **Bayerische HNL Vermehrungsbetriebe GmbH & Co. KG**, asukoht Gut Heinrichsruh,

Bernd Adleff, eraettevõtja, elukoht Grasslfing,

ettevõtte **F. X. Zollner KG**, asukoht Regensburg, ja

Christof Schwab, agronoom, elukoht Gut Schwaben,

advokaadid: F. Modest, A. Heemann, J. Gundisch, G. Rauschning, K. Landry, W. Roll, B. Festge, H. Heemann, P. Wegemer, Hamburg, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: c/o Félicien Jansen, Huissier de Justice, 21 Rue Aldringen,

ja **Johann Seidl**, elukoht Regenstauf, esindajad: advokaadibüroo von Boetticher, Bernet ja Partner, München, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: c/o Ernst Arendt, 34 B Rue Philippe II,

hagejad,

versus

Euroopa Majandusühendus, keda esindavad tema institutsioonid,

1. **Nõukogu**, esindaja: nõukogu õigusnõunik Bernhard Schloh, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: c/o Euroopa Investeerimispanka õigustalituse direktor J. N. Van den Houten, 2 Place de Metz,

ja

2. **Komisjon**, esindaja: õigusnõunik Peter Gilsdorf, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: c/o õigusnõunik Mario Cervino, Jean Monnet' hoone, Kirchberg, kostjad,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

mille esemeks on EMÜ asutamislepingu artikli 215 teise lõigu kohaselt hagi nende kahjude hüvitamiseks, mida hagejad väidetavalt kannatasid nõukogu 15. märtsi 1976. aasta määruse (EMÜ) nr 563/76 (mis käsitleb sekkumisametite valduses oleva söödaks kasutatava lõssipulbri sundostmist) (EÜT L 67, lk 18) tõttu,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president H. Kutscher, kodade esimehed M. Sørensen ja G. Bosco, kohtunikud A. M. Donner, P. Pescatore, Lord Mackenzie Stuart ja A. Touffait,

kohtujurist: F. Capotorti,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1. Hagejad väidavad, et Euroopa Majandusühendus, keda esindavad nõukogu ja komisjon, peaks hüvitama kahju, mida hagejad väidetavalt kannatasid nõukogu 15. märtsi 1976. aasta määruse (EMÜ) nr 563/76 (mis käsitleb sekkumisametite valduses oleva söödaks kasutatava lõssipulbri sundostmist) (EÜT 1976, L 67, lk 18) tõttu.

2. Kuna kohtuasjad on liidetud kirjaliku ja suulise menetluse jaoks, tuleks neid käsitleda liidetuna ka kohtuotsuse tegemise eesmärgil.

3. Euroopa Kohus on kolmes 5. juuli 1977. aasta otsuses – kohtuasjas 114/76 (*Bela-Mühle*), kohtuasjas 116/76 (*Granaria*) ning liidetud kohtuasjades 119 ja 120/76 (*Ölmühle Hamburg AG ja Firma Kurt A. Becher*), EKL 1977, lk 1211 ja järgmised) – mis esitati Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks, tunnistanud määruse nr 563/76 õigustühiseks. Kohus tegi sellise järelduse põhjusel, et ostukohustus sätestati määruses sellise ebaproportsionaalse hinnaga, et see oli samaväärne erinevate põllumajandussektorite vahel kulude diskrimineeriva jaotusega, ilma et seda saaks põhjendada kui meedet soovitud eesmärgi saavutamiseks, milleks on lõssipulbri varude turustamine.

4. Õigusnormi, nt kõnealuse määruse, õigustühisus ei ole siiski piisav selleks, et ühendus kannaks EMÜ asutamislepingu artikli 215 teise lõigu alusel lepinguvälist vastutust isikutele tekitatud kahju eest. Euroopa Kohus on pidevalt väitnud, et ühendus ei kannu vastutust majanduspoliitilisi valikuid väljendava õigusnormi eest, välja arvatud siis, kui ilmneb, et isikute kaitset käsitlevat ülimuslikku õigusnormi on piisavalt tõsiselt rikutud.

5. Antud juhul ei ole kahtlust, et asutamislepingu artikli 40 lõike 3 teises lõigus sätestatud ja määrusega nr 563/76 rikutud diskrimineerimiskeelu eesmärk on tegelikult kaitsta isikut

ning et kõnealuse keelu tähtsust ei ole võimalik asutamislepingu süsteemis tähele panemata jätta. Selle kindlaksmääramiseks, milline peaks selline rikkumine lisaks olema, et ühendus kannaks Euroopa Kohtu kohtupraktikas kehtestatud kriteeriumide kohaselt vastutust, on vaja võtta arvesse põhimõtteid, millega liikmesriikide õigusüsteemides reguleeritakse riigiasutuste vastutust isikutele õigusnormidega põhjustatud kahju eest. Kuigi need põhimõtted on märkimisväärselt erinevad eri liikmesriikide puhul, on siiski võimalik väita, et majanduspoliitilisi valikuid väljendavate õigusnormide eest saavad riigiasutused vastutada üksnes erandkorras ja eristel asjaoludel. Seda piiratud seisukohta selgitatakse sellega, et kuigi seadusandja meetmete kehtivust kontrollitakse kohtulikult, ei saa seadusandjat alati takistada tema otsuste tegemisel võimalike kahjuhagidega iga kord, kui ta võtab üldises huvis vastu õigusnormid, mis võivad mõjutada kahjulikult isikute huve.

6. Neist kaalutlustest järeldub, et ühenduse majanduspoliitikasse kuuluvates sektorites võidakse nõuda, et isikud nõustuksid mõistlikkuse piires ja ilma riiklikest vahenditest hüvitist saamata teatavate, nende majandushuvisid kahjustavate mõjudega, mille õigusnorm on esile kutsunud, isegi siis, kui kõnealune õigusnorm on tunnistatud õigustühiseks. Kõnealuse juhtumi sarnases seadusandlikus kontekstis, mida iseloomustab ühise põllumajanduspoliitika rakendamiseks vajaliku laia kaalutlusõiguse kasutamine, vastutab ühendus üksnes siis, kui asjaomane institutsioon on selgelt ja tõsiselt eiranud oma volituste kasutamise piire.

7. Sellega ei ole tegu sellise majanduspoliitilise meetme korral nagu praegusel juhul käsitletav meede, pidades silmas selle eripära. Sellest tulenevalt on vaja esmalt märkida, et kõnealune meede mõjutas väga laiu ettevõtjate kategooriaid, teisisõnu kõiki proteiini sisaldava segasööda ostjaid, mistõttu selle mõjusid üksikutele ettevõtetele vähendati märgatavalt. Peale selle oli määruse mõju nimetatud ostjate tootmiskuludes sööda hinnast moodustavale osale piiratud, kuna kõnealune hind tõusis veidi enam kui 2%. See hinnatõus oli eriti väike, võrreldes hinnatõusudega, mis tulenesid määruse kohaldamise ajal proteiinsööda maailmaturu hinna kõikumistest ja mis olid kolm või neli korda suuremad kui määruuses kasutusele võetud lõssipulbri ostmise kohustusest põhjustatud tõus. Määruse mõju ettevõtete kasumlikkusele ei ületanud lõpuks asjaomaste põllumajandussektorite tegevustele omaste majandusriskide piire.

8. Seetõttu ei piisa asjaolust, et määrus on õigustühine, et ühendus kannaks vastutust asutamislepingu artikli 215 teise lõigu alusel. Sellest tulenevalt tuleb jätta hagi põhjendamatus tõttu läbi vaatamata.

Kohtukulud

9. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud. Kuna hagejad on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud jätta nende kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1. Jätta hagid läbi vaatamata.

2. Mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Kutscher

Sørensen

Bosco

Donner

Pescatore

Mackenzie Stuart

Touffait

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 25. mail 1978. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

H. Kutscher